

Landbruks- og matdepartementet

Fylkesmannen har ansvar for oppfølging av nasjonal landbruks- og matpolitikk både regionalt og lokalt. Målsettingen er at Fylkesmannen, gjennom regionale tilpassinger, skal bidra til å opprettholde et levende landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet og legge til rette for utvikling av ny næringsaktivitet, økt verdiskaping og attraktive bosteder.

Fylkesmannen har både utviklings- og forvaltningsoppgaver på landbruksområdet og skal skape møteplasser for erfaringsutveksling og formidling av forventninger mellom Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene, KS, samt andre aktuelle regionale aktører. Fylkesmannen leder arbeidet med utarbeidelse av regionale næringsstrategier gjennom det regionale partnerskapet. Den regionale næringsstrategien legger føringer for bruken og prioriteringene av bygdeutviklingsmidlene i landbruket regionalt.

Fylkesmannen er et kompetansesenter generelt og for kommunene spesielt. Gjennom oppfølging, veiledning og kompetanseheving skal Fylkesmannen bidra til at kommunene opprettholder kvalitet og måloppnåelse i oppgaveløsningen på landbruks- og matområdet. Videreutvikling og styrking av kommunenes rolle som landbrukspolitisk aktør og som pådriver innen nærings- og samfunnsutvikling er et sentralt område.

Fylkesmannens forvaltningsoppgaver knytter seg til økonomiske og juridiske virkemidler innenfor jordbruk og skogbruk. Fylkesmannen har det regionale ansvaret for at tilskudd på landbruksområdet forvaltes og kontrolleres i samsvar med overordnede forutsetninger og i henhold til gjeldende lover og regler.

Overordnede dokumenter i arbeidet med de ulike områdene er:

- [St.prp. nr 1 \(2008-2009\) Landbruks- og matdepartementet](#)
- [St.prp. nr 1 \(2008-2009\) Fornyings- og administrasjonsdepartementet](#)
- [St.prp. nr 69 \(2007-2008\) Om jordbruksoppgjøret 2008- endringer i statsbudsjettet for 2008 m.m.](#)
- [St.meld. nr 26 \(2006-2007\) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand](#)
- [St.meld. nr. 21 \(2005-2006\) Hjerte for heile landet - om distrikts- og regionalpolitikken](#)
- [St.meld. nr 19 \(1999-2000\) Om norsk landbruk og matproduksjon](#)
- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Landbruks- og matdepartementets matpolitiske strategi 2008-2010 "Smaken av Norge"](#)
- [Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007-2009 "Ta landet i bruk!"](#)
- [Landbruks- og matdepartementets strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon 2007-2012](#)
- [Samarbeidsavtalen mellom LMD og KS om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren for perioden 2008-2009](#)
- [Tildelingsbrev på Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjettkapittel 1510 – fylkesmannsembetene](#)
- [Fullmaktsbrev på Landbruks- og matdepartementets budsjettkapittel 1144 post 77](#)
- [Fullmaktsbrev til Fylkesmannen fra Statens landbruksforvaltning 21](#)

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

Landbruket er mangfoldig og omfatter jordbruk, skogbruk, beitebruk og reindrift. Landbruket er også viktig for næringer som reiseliv, kultur og næringsmiddelindustri. Målet er å opprettholde et levende landbruk over hele landet gjennom bl.a. å sikre et landbruk med en variert bruksstruktur og sikre utøverne i landbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. Det er også et mål å få til et taktskifte i næringa ved å ta i bruk mangfoldet av landbruket sine menneskelige og materielle ressurser. Fylkesmannen skal bidra til å synliggjøre regionale og lokale fortrinn og potensial for å sikre det økonomiske grunnlaget i ulike produksjoner. Det er derfor viktig at de regionale aktørene, forskningsmiljø, næringsliv og kommuner samarbeider, slik at flere virkemidler blir vurdert i sammenheng og best mulig tilpasset verdiskapingsutfordringene i regionen.

21.1 Jordbruk

Oppdrag

- Bruke økonomiske og juridiske virkemidler for å sikre et mangfold av produksjoner og bruksstørrelser.
- Bidra til samordning av landbrukspolitiske og miljøpolitiske virkemidler i områder der det kan oppstå konflikter mellom beiteinteresser og vern av rovvilt.
- Forvalte ordningen med kompensasjon ved restriksjoner i bruk av utmarksbeite grunnet rovvilt.
- Forvalte midler til Beiteprosjektet i de fylker der dette er aktuelt, og se midlene i sammenheng med midler til forebyggende tiltak mot rovviltsskader på Miljøverndepartementets budsjett.
- Forvalte regelverket om husdyrkonsesjon og veilede og følge opp kommunene som førstelinjemyndighet for tilskuddsordninger.
- Samarbeide med Mattilsynet om forvaltningen av regelverket om nedføring pga radioaktivitet, samt ordningene med settepoteter, såvarer, gjødselvarer av organisk opphav og utstedelse av autorisasjon for kjøp og bruk av plantevernmidler.
- Fordele tilskudd til veterinærtjenester til kommunene i samsvar med organiseringen av vaktområder, og prioritere søknader fra kommunene om midler til spesielle stimuleringstiltak for å sikre generell tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt.
- Gi innspill til Statens landbruksforvaltning i forbindelse med forberedelser til jordbruksoppgjøret 2010 innen 1. november 2009.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Midler til rovviltkompensasjon er forsterket over Landbruks- og matdepartementets kap. 1144 post 77 Miljøretta prosjektarbeid m.m.

For arbeidet med søknadsbehandlingen av spesielle stimuleringstiltak knyttet til veterinærtjenester, blir det gitt en økonomisk kompensasjon over Landbruks- og matdepartementets kap. 1143, post 60 jf. Rundskriv 57/07 fra Statens landbruksforvaltning.

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [Ot.prp. nr 15 \(2008-2009\) Om lov om dyrevelferd](#)
- [Ot.prp. nr 68 \(2006-2007\) Om lov om endringer i lov 15. Juni 2001 nr 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell](#)
- [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#)

Lover og forskrifter

- [Lov av 16. januar 2004 nr. 5 om regulering av svine- og fjørfeproduksjon](#)
- [Forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjon](#)
- [Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav](#)
- [Forskrift om soneinndeling i forbindelse med nedføring pga. radioaktivitet](#)
- [Forskrift om settepoteter](#)
- [Forskrift om floghavre](#)
- [Forskrift om plantevernmidler](#)

Annet

- [Rundskriv 57/07 fra Statens landbruksforvaltning om utbetaling av tilskudd til kommunale veterinærtjenester](#)
- [Brev til landets kommuner fra Landbruks- og matdepartementet og KS av 16.10.2007 om overføring av ansvar for tilgang på veterinærtjenester fra 1.1.2008](#)
- [Brev av 28.7.2006 om beitebruk og rovviltforvaltning fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren](#)
- [Mattilsynets veileder for vedtak ved rovdyrskade på beitedyr](#)

Resultatkrav

- Prioriteringene i jordbrukspolitikken skal være kjent i næringen og i kommunene.
- Sikre en god og effektiv forvaltning av virkemidlene overfor jordbruksforetakene.
- Finne langsiktige og forutsigbare løsninger, både for en fremtidsrettet beitenæring og for bevaring av fredet rovvilt i tråd med nasjonale mål.
- Bidra til å sikre tilfredsstillende tilgang til veterinærtjenester i kommunene.
- Etablere et godt samarbeid med Mattilsynet på det matpolitiske området.

Rapportering

- Beskrive kort de viktigste utfordringene i fylket innen jordbruksområdet, og Fylkesmannens utfordringer knyttet til gjennomføring av aktiviteter og tiltak på området.

- Gi en oversikt over bruken av midlene over kapittel 1144 post 77 til rovviltkompensasjon og beskrive kort utfordringene på området.
- Beskrive utviklingen i beitebruk og utarbeide tapsstatistikk.
- Beskrive erfaringene med at ansvaret for dekningen av veterinærtjenester er overført til kommunene.

Annet:

- Rapportere til Statens landbruksforvaltning om stimuleringstilskudd for veterinærtjenester til kommunene.

21.2 Skogbruk

Oppdrag

- Følge opp satsingen på økt avvirkning, økt produksjon av bioenergi og økt verdiskaping og trebruk gjennom regionale strategier, virkemiddelbruk og samhandling med kommunene, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, næringsorganisasjonene og aktørene i verdikjeden.
- Synliggjøre skogens positive bidrag og muligheter i klimasammenheng, og medvirke til at kommunene utnytter landbrukets potensial i klimaarbeidet gjennom sine klimahandlingsplaner.
- Bidra i nødvendig grad med informasjon, statistikk og lignende til Landbruks- og matdepartementets klimaprojekt.
- Sikre tilfredsstillende nivå på de langsiktige investeringene i oppbygging og skjøtsel av ny skog, med vekt på ungskogpleie.
- Bistå kommunene med å utarbeide hovedplaner for skogsveier for å ivareta vedlikehold, modernisering og utbygging av skogbrukets infrastruktur.
- Utarbeide fylkesvise planer for aktiviteten i skogbruksplanleggingen i samråd med kommunene.
- Administrere skogfondsordningen og bistå kommunene med informasjonstiltak rettet mot skogeierne om skatteregler knyttet til ordningen. Ferdigstille regnskap innen 1.2.2009.
- Forvalte tilskuddsordninger til nærings- og miljøtiltak i skogbruket knyttet til skogsveg, taubane m.m. og skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.
- Fordele særskilte midler til kystskogbruket.
- Gjennomføre resultatkontrollen for skogbruk og miljø.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 34 \(2006-2007\) Norsk klimapolitikk](#)
- [St.meld.nr. 17 \(1998-1999\) Verdiskaping og miljø- muligheter i skogsektoren](#)

Lover og forskrifter

- [Lov av 27. mai 2005 nr 31 om skogbruk \(Skogbrukslova\)](#)
- [Forskrift om skogfond o.a.](#)
- [Forskrift om bærekraftig skogbruk](#)

Annet

- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Strategi for økt utbygging av bioenergi 2008](#)

Resultatkrav

- Sikre god forvaltning av skogressursene, profilere skogens positive betydning og muligheter i klimasammenheng og stimulere til økt bruk av tre og bioenergi.
- Sikre en god forvaltning av de økonomiske virkemidlene i skogbruket og gjennomføre resultatkontrollen i tråd med fastlagte retningslinjer.

Rapportering

Rapportere kort om utviklingen og utfordringene på skogområdet i fylket og Fylkesmannens arbeid på området.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Oppdrag

- Følge opp regional strategi for næringsutvikling i samarbeid med det regionale partnerskapet og sikre kopling mot regional utviklingsplan.
- Forvalte de fylkesvise bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging.
- Etablere gode samarbeidsrutiner og fordele bedriftsrettede bygdeutviklingsmidler til Innovasjon Norge og samarbeide om styrking av kommunens arbeid innen næringsutvikling.
- Samarbeide med Mattilsynet om småskala produksjon og nyetablering innenfor matområdet.
- Ivareta tjenesten knyttet til teknisk planlegging i de embetene der teknisk planlegging fremdeles er en del av oppgaveporteføljen, samt ha en god dialog med Norsk Landbruksrådgiving om overføringen av tjenesten til organisasjonen fra 1.1.2010.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr 7 \(2008-2009\) Et nyskapende og bærekraftig Norge](#)

Lover og forskrifter

- [Forskrift av 28.1.2009 om midler til bygdeutvikling](#)

Annet

- Rundskriv om midler til bygdeutvikling 2009
- [Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007-2009 "Ta landet i bruk!"](#)
- [Utviklingsprogram for Grønt reiseliv](#)
- [Handlingsplan for Inn på tunet](#)
- [Veileder: Plan- og bygningsloven og Landbruk pluss](#)
- [Verdifulle opplevelser- regjeringens nasjonale reiselivsstrategi](#)

Resultatkrav

- Fordele de fylkesvise BU-midlene i tråd med målene i den regionale næringsstrategien og rundskriv om midler til bygdeutvikling for 2009.
- Målrette samarbeidet med Innovasjon Norge og fylkeskommunen og styrke kommunen som førstelinjemyndighet innen bygde- og næringsutvikling.
- Involvere Mattilsynet på en konstruktiv måte slik at hensynet til mattrygghet ivaretas.
- Bidra til en god prosess knyttet til overføring av ansvar for de tekniske planleggingstjenestene fra Fylkesmannen til Norsk Landbruksrådgiving, samt sørge for at utgiftene knyttet til planleggingstjenestene for 2009 ikke overskrider inntektene.

Rapportering

- Beskrive samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling, herunder gjøre rede for hvilke aktører som følger opp de ulike delene av den regionale næringsstrategien.
- Rapportere (i årsrapporten) på bruken av BU-midlene i forhold til den regionale næringsstrategien innen 27. februar. Kopi til Innovasjon Norge som også skal inkludere regnskap for utbetalingene.
- Beskrive samarbeidet og resultater i arbeidet med styrking av førstelinjetjenesten på landbruksområdet i kommunene, særskilt i forhold til "kommuneprosjektet".

Annet:

Lage en kortfattet kommentar til forbrukstall/utviklingstrekk i 2009 for utrednings- og tilretteleggingsmidlene dersom disse avviker fra normalen. Kommentaren skal sendes til Landbruks- og matdepartementet med kopi til Innovasjon Norge innen 15. januar 2010.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Oppdrag

- Være en aktiv samarbeidspartner i verdiskapingsprogrammene som forvaltes av Innovasjon Norge, herunder initiere, motivere og støtte opp om regionale satsinger og utviklingstiltak.
- Utvikle regionale kompetansestrategier innenfor Verdiskapingsprogrammet for mat i samarbeid med Innovasjon Norge.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap.1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Verdiskapingsprogrammet for mat](#)
- [Trebasert innovasjonsprogram](#)
- [Bioenergiprogrammet](#)
- [Verdiskapingsprogrammet for reindrift](#)

Resultatkrav

- Være en aktiv samarbeidspartner med Innovasjon Norge for å skape innovasjon og gode resultater i verdiskapingsprogrammene.

Rapportering

- Beskrive aktiviteten og samarbeidet med ulike aktører i tilknytning til verdiskapingsprogrammene.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

Miljøtiltakene i landbruket er en del av den samlede næringspolitikken og inngår derfor også i øvrige resultatområder. Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015, nasjonale og regionale miljøprogram og fylkesvise midler til informasjons- og utviklingstiltak skal bidra til å sikre miljøhensyn ved næringsvirksomhet og synliggjøre de positive miljøbidragene fra landbruket. Gjennom Miljøverndepartementets satsing på utvikling av miljøpolitikken på lokalt nivå, vil kommunene utfordres bl.a. på positive miljøbidrag fra naturressurser lokalt, for eksempel gjennom prosjektet "Livskraftige kommuner". LMDs samarbeidsavtale med KS legger også økt vekt på felles utfordringer innenfor ulike miljø- og klimaområder. Det er derfor viktig å se virkemidlene i landbruket i sammenheng med disse satsingene. Resultatområdet favner viktige innsatsområder som arbeid knyttet til kulturlandskap og biologisk mangfold, genetiske ressurser, reduksjon av forurensing fra landbruket, økte miljøgevinster knyttet til økologisk jordbruk, bruk av det miljøvennlige materialet trevirke, samt økt bruk av bioenergi. Landbruks- og matdepartementet ønsker også fokus på utslipp av klimagasser og strategi for tilpasning til klimaendringene og vil med det som utgangspunkt legge fram en stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken og klimautfordringene i 2009.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Oppdrag

- Oppdatere miljøutfordringene og følge opp prioriteringer og tiltak i regionalt miljøprogram (RMP).
- Iverksette rulleringen av RMP 2009-2012 med bakgrunn i konklusjonene fra jordbruksoppgjøret 2008, og løpende vurdere behov for justeringer og ordninger.
- Medvirke til sikring av landbrukets genetiske ressurser for eksempel gjennom tiltak i regi av de regionale miljøprogrammene og i forvaltning av kulturlandskap og skjøtsel av verneområder.

- Fordele fylkesvise midler til informasjons- og utviklingstiltak på miljøområdet.
- Fordele miljøvirkemidlene i jordbruket til kommunene.
- Bidra i oppfølgingen av vannrammedirektivet og se til at dette blir sett i sammenheng med RMP og øvrige miljøvirkemidler i landbruket.
- Medvirke til at kommunene utnytter landbrukets potensial i klimaarbeidet gjennom sine klimahandlingsplaner.
- Følge opp arbeidet med miljøplaner gjennom kvalitetssystemer i landbruket (KSL), herunder veilede om miljøplan og påse at kommunene gjennomfører kontroll av miljøplan.
- Bidra i informasjonsinnhenting om setring som ledd i arbeidet med et nasjonalt register i fylker med seterdrift.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 34 \(2006-2007\) Norsk klimapolitikk](#)
- [St.meld. nr. 26 \(2006-2007\) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand](#)
- [St.meld. nr 42 \(2000-2001\) Biologisk mangfold](#)

Annet

- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Forskrift om miljøplan](#)
- [Rundskriv 34/07- kommentar til forskrift om miljøplan og retningslinjer for kontroll](#)
- [Vannforvaltningsforskriften](#)
- [Samarbeidsavtalen mellom LMD og KS om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren](#)
- [Statens landbruksforvaltnings hjemmeside- miljøprogram i jordbruket](#)
- [Miljøverndepartementets satsing på lokalt miljøvern "Livskraftige kommuner"](#)

Resultatkrav

- Identifisere sentrale miljøutfordringer i fylket, etablere ordninger som møter disse og synliggjøre landbrukets miljøverdier og miljøinnsats.
- Langsiktige strategier for å begrense forurensing fra landbruket skal synliggjøres i kommuneplaner/tiltaksstrategier og øvrig samfunnsplanlegging.
- Gi innspill om tiltak og konsekvenser knyttet til mål for vannforekomster på basis av vannforvaltningsforskriften.
- Sikre at kommunene legger mer vekt på miljøplanarbeidet.

Rapportering

- Beskrive kort sentrale miljøutfordringer i fylket, samt prioriteringer og tiltak Fylkesmannen har gjennomført i regionalt miljøprogram.
- Beskrive tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode.

22.4 Økologisk landbruk

Oppdrag

- Følge opp tiltak i de fylkesvise handlingsplanene for utvikling av økologisk landbruk, herunder være pådriver og skape møteplasser.
- Medvirke i prosjektet "[Økoløft i kommuner](#)".

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 19 \(1999-2000\) Om norsk landbruk og matproduksjon](#)

Annet

- [Økonomisk, agronomisk – økologisk! Handlingsplan for å nå målet om 15 % økologisk produksjon og forbruk i 2015](#)
- [Landbruks- og matdepartementets matpolitiske strategi 2008-2010 "Smaken av Norge"](#)
- [Landbruks- og matdepartementets strategi for næringsutvikling 2007-2009 "Ta landet i bruk!"](#)

Resultatkrav

- Gjennomføre tiltak for å nå de nasjonale målene for økologisk landbruk om 15 % produksjon og omsetning av økologiske varer innen 2015.

Rapportering

- Beskrive status og utfordringer for arbeidet med handlingsplan for økologisk landbruk og gi en oversikt over gjennomførte tiltak.
- Gi en kort beskrivelse av Fylkesmannens arbeid i prosjektet "[Økoløft i kommuner](#)".

Annet

- Rapportere til Statens landbruksforvaltning om midler til oppfølging av tiltak i regionale planer innen 1.mars 2009.

22.5 Tre og miljø

Oppdrag

- Være en pådriver for økt bruk av trevirke til bygg- og energiformål i tråd med departementets virkemiddelbruk (BU-ordningen, satsing på trebruk og bioenergi).
- Bidra til økt bruk av fornybar energi generelt og i landbruket spesielt, herunder konvertering til bruk av bioenergi i veksthussektoren.
- Støtte opp om skogbrukets miljø- og klimaarbeid.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 17 \(1998-1999\) Verdiskaping og miljø- muligheter i skogsektoren](#)

Annet

- [Treasert innovasjonsprogram](#)
- [Bioenergiprogrammet](#)
- Rundskriv om midler til bygdeutvikling 2009
- [Strategi for økt utbygging av bioenergi 2008](#)

Resultatkrav

- Gjennomføre tiltak for å øke bruken av trevirke og øke satsingen på bioenergi.

Rapportering

- Beskrive aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og til satsing på bioenergi i årsrapporten, og gjøre rede for status og utfordringer på området.

RESULTATOMRÅDE 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Regjeringen har som mål at hele landet tas i bruk for å øke verdiskapingen og styrke lokalsamfunnene. Dette målet ligger bl.a. til grunn for tiltakene som er foreslått i St.meld. nr. 21 (2005-2006) Hjerte for heile landet- om distrikts- og regionalpolitikken. Virkemidlene innen eiendoms- og bosettingspolitikken er sentrale i denne sammenhengen og de må benyttes slik at menneskelige, økonomiske og arealmessige ressurser blir tatt i bruk på en bedre måte enn i dag. Ressursene på landbrukseiendommene er knyttet til areal og bygningsmasse, men også kompetansen og viljen eieren har til å utnytte eiendommen står sentralt når ressursene skal utnyttes bedre. Eiendoms- og bosettingspolitikken skal støtte opp om det tradisjonelle familielandbruket med

gården som senter for bosetting og næringsvirksomhet, men samtidig legge til rette for at de som mangler areal eller har ønske om å drive nye næringer får slippe til.

Oppdrag

- Informere og gi råd til kommunene om hvordan de kan bruke de juridiske virkemidlene for å sikre en tjenelig bruksstruktur, vern om landbrukets produksjonsarealer, en aktiv bruk av landbrukseiendommene og sikre hensynet til bosetting.
- Sammen med kommunene føre kontroll med at bo- og driveplikten og vilkår for konsesjon blir oppfylt, samt at bestemmelsene bl.a. om omdisponering og deling blir overholdt.
- Følge opp spesielt kommunenes praksis når det gjelder omdisponering og deling, priskontroll og saker som gjelder bo- og driveplikt.
- Avvikle salget av jordfondseiendommer.
- Være saksforberedende organ for fylkeslandbruksstyret.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [Ot.prp. nr. 79 \(2002-2003\) Om ny konsesjonslov](#)

Lover

- [Lov om jord av 12. mai 1995 nr 23 \(Jordlova\)](#)
- [Lov 28. november 2003 om konsesjon ved erverv av fast eiendom \(konsesjonsloven\)](#)
- [Lov om odels- og åsetesretten 28. Juni 1974 nr. 53 \(odelslova\)](#)
- [Plan- og bygningsloven](#)

Annet

- [Klimaskifte for jordvernet – rapport fra jordverngruppa](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren til kommuner og fylker av 22.2.2006- vern om jorda og kulturlandskapet - kommunenes ansvar innen nasjonale mål](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren av 21.12.2006- om praktisering av delingsbestemmelsen og om endringer i jordloven og opphevelse av seks lover](#)
- [Kjerneområde landbruk – veileder](#)
- [Plan- og bygningsloven og Landbruks pluss - veileder](#)
- [Landbruks- og matdepartementets hjemmesider – om landbrukseiendommer](#)
- [Miljøverndepartementets hjemmeside om planlegging](#)

Resultatkrav

- Bidra til at kommunene forvalter de juridiske virkemidlene innen eiendoms- og bosettingspolitikken på en aktiv og langsiktig måte.
- Bidra til nedgang i nedbygging av jordbruksarealer.

Rapportering

- Rapportere om fylkeslandbruksstyrets arbeid, herunder klagebehandlingen.
- Rapportere om særlige problemer knyttet til kommunenes praktisering av regelverket.

Annet

- Rapportere til Statens landbruksforvaltning om jordfondet innen 1.2.2009.

RESULTATOMRÅDE 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Virkemidlene i jordbruksavtalen skal sikre utøverne i landbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på lik linje med andre grupper. Fylkesmannen har det regionale ansvaret for forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak rettet mot primærprodusenter for å sikre en stabil matforsyning og et mangfold av produksjoner og bruksstørrelser.

Oppdrag

- Forvalte regelverket og være vedtaksmyndighet for erstatningsordningene i landbruket, samt behandle klagesaker og dispensasjonssøknader knyttet til direkte tilskudd og velferdsordninger.
- Informere og veilede kommunene, samt avholde kurs for saksbehandlere i forvaltningen av økonomiske virkemidler og regelverk knyttet til gårdbrukerens inntekter og velferd.
- Gjennomføre forvaltningskontroll av kommunene og se til at kontroll av tilskuddsmottakere skjer i nødvendig utstrekning.
- Oppdatere risikobasert kontrollplan innen 1. Mars 2009, sammenstille erfaringer fra gjennomførte kontroller og følge opp avvik som er avdekket.
- I dialog med avløserlagene bidra til at landbruksvikartjenesten omfatter hele fylket.
- Følge opp gårdskartprosessen i kommunene og bidra i kunnskapsformidling knyttet til dette.
- Rapportere om bruken av gjenstående EVL-midler.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Forskrifter

- [Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket](#)
- [Forskrift om tilskudd til avløsning](#)
- [Forskrift om tidligpensjon til jordbrukere](#)
- [Forskrift av 22.10.2007 om tilskudd til landbruksvikarvirksomhet](#)

- [Forskrift om tilskudd til reiser ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk](#)
- [Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjonen](#)
- [Forskrift om erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon](#)
- [Forskrift om erstatning for tap av sau på beite](#)
- [Reglement for økonomistyring i staten \(FOR 2003-12-12- nr 1938\)](#)

Annet

- [Fullmaktsbrev til Fylkesmannen fra Statens landbruksforvaltning](#)
- [Retningslinjer for etter- og videreutdanningsfondet i landbruket](#)

Resultatkrav

- Sikre en målrettet og kostnadseffektiv tilskuddsforvaltning i samsvar med gjeldende regelverk og reglement for økonomistyring i staten.
- Framskaffe god styringsinformasjon om kommunenes forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske virkemidler med utgangspunkt i regelverket for produksjonstilskudd og ut fra regionale risikovurderinger.
- Bidra til å sikre en landbruksvikartjeneste i hele fylket.

Rapportering

- Omtale organiseringen av kontrolloppgavene, hvilke kontroller som er gjennomført og hvordan evt. avvik er fulgt opp, jf. fullmaktsbrev til Fylkesmannen fra SLF.
- Gi en oversikt over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.
- Beskrive status i fylket når det gjelder dekningsgraden av landbruksvikartjenester.

Annet

- Rapportere til Statens landbruksforvaltning om forbruksprognose vinterskade på eng innen 15.6.2009, samt forbruksprognose avlingssvikt, svikt i honningproduksjon og tap av sau på beite innen 1.12.2009, samt rapportere på landbruksvikarvirksomhet innen 6.2.09.

RESULTATOMRÅDE 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Videreutvikling og styrking av kommunenes rolle som landbrukspolitisk aktør og som pådriver innen samfunns- og næringsutvikling er fremdeles et prioritert område. Samarbeidsavtalen med KS skal medvirke til å videreutvikle dialogen mellom regional stat og kommunesektoren, og utvikle kommunene som en synlig landbrukspolitisk aktør. Kommunens ansvar for en vesentlig del av tilskuddsordningene og de juridiske virkemidlene i landbruket krever ressurser og kompetanse. Fylkesmannen skal følge dette opp i sin dialog med kommunene.

Oppdrag

- Være et kompetansesenter på landbruksområdet og videreutvikle dialog og møteplasser mellom Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, politisk- og administrativ ledelse i kommunene og KS m.fl.

- Bidra til at landbruket blir en integrert del av det øvrige samfunns- og næringsutviklingsarbeidet i kommunene.
- Samarbeide med Innovasjon Norge for å styrke kommunenes kompetanse innen næringsutvikling, herunder bidra til at prosjektet for videreutvikling av kommunene som førstelinje innen lokal næringsutvikling er godt forankret i det regionale partnerskapet.
- Veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av de økonomiske og juridiske virkemidlene og påse at forvaltningen skjer i samsvar med overordnede føringer.
- Gå gjennom kommunenes tiltaksstrategier og bidra til å styrke koplingen mellom SMIL- og RMP-virkemidlene.
- Fordele miljøvirkemidlene i jordbruket (SMIL) og de økonomiske virkemidlene i skogbruket som gjelder skogkultur, tynning, miljøtiltak og andre tiltak i en felles ramme til kommunene.
- Være vedtaksmyndighet for de økonomiske virkemidlene i skogbruket som gjelder vegbygging, drift av taubane m.m. og skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.
- Være klageorgan for kommunens vedtak knyttet til miljøvirkemidlene i jordbruket og deler av virkemidlene knyttet til nærings- og miljøtiltakene i skogbruket.
- Sikre best mulig rapportering gjennom KOSTRA på jordlovs-, konsesjonslovs- og PBL-saker og bruke KOSTRA-tallene i dialogen om arealbruken i kommunene.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Styrking av det kommunerettede arbeidet er finansiert over kap. 1144 post 77 Miljøretta prosjektarbeid m.m.

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.prp. nr 57 \(2007-2008\) Kommuneproposisjonen 2009](#)
- [St.meld. nr. 19 \(2001-2002\) Nye oppgaver for lokaldemokratiet- regionalt og lokalt nivå](#)

Lover og forskrifter

- [Lov av 27. mai 2005 om skogbruk \(Skogbrukslova\)](#)
- [Lov om jord av 12. mai 1995 nr 23 \(jordlova\)](#)
- [Lov av 28. november 2003 om konsesjon ved erverv av fast eiendom \(konsesjonsloven\)](#)
- [Lov om odels- og åsetesretten 28. juni 1974 nr. 53 \(odelslova\)](#)
- [Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket](#)
- [Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket](#)
- [Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer](#)

Annet

- [Klimaskifte for jordvernet – rapport fra jordverngruppa](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren av 21.12.2006 om praktisering av delingsbestemmelsen og om endringer i jordloven og opphevelse av seks lover](#)

- [Samarbeidsavtalen mellom LMD og KS om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren](#)
- [Miljøverndepartementets satsing på lokalt miljøvern "Livskraftige kommuner"](#)
- [Plan- og bygningsloven og Landbruks pluss - veileder](#)
- ["Kjerneområde landbruk" – veileder](#)
- [DVD "Arealer lokalt gull"](#)
- Scenariopresentasjonen "Biletspelet"

Resultatkrav

- Bidra til at kommunene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å gjennomføre oppgavene på landbruks- og matområdet.
- Gjennomføre dialog med kommunene som skal bidra til økt landbrukspolitisk engasjement, ansvar og oppfølging i kommunene.
- Sikre en aktivitetsfremmende fordeling av de midlene som forvaltes av kommunene og Fylkesmannen, og etablere en god dialog med kommunene om prioritering og bruk av virkemidlene.

Rapportering

- Beskrive hvordan rollen som kompetansesenter blir ivaretatt og hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes kompetanse på landbruks- og matområdet.
- Beskrive hvordan den landbrukspolitiske dialogen med kommunene har bidratt til økt landbrukspolitisk engasjement.
- Beskrive utviklingen i kommunenes kapasitet og ressursbruk.
- Beskrive samarbeidet med KS regionalt.
- Beskrive konkret bruk av midler over kap. 1144 post 77 Miljørettet prosjektarbeid m.m. til kommunerettet arbeid.

Annet

- Gi en forbruksprognose for 2009 til Statens landbruksforvaltning og rapportere behov for jord- og skogbruksmidler 2010 innen 1.12.2009.
- Rapportere om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

Sikring av verdifulle jordbruksareal og kulturlandskap er høyt politisk prioritert i den nasjonale miljø- og landbrukspolitikken. Regjeringen viderefører den mer restriktive linjen den har lagt seg på når det gjelder omdisponering av dyrka og dyrkbar mark, jf. også mulighetene Statens landbruksforvaltning har til å fremme innsigelse til arealplaner etter plan- og bygningsloven der Fylkesmannen har innstilt på innsigelse og fylkeslandbruksstyret ikke har fulgt opp. For å ta vare på viktige kulturlandskap og verne om dyrket og dyrkbar jord er det satt som mål at den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene skal halveres innen 2010. Videre skal de mest verdifulle kulturlandskapene i jordbruket dokumenteres og de 20 første områdene skal gis en særskilt og langsiktig forvaltning i løpet av 2009. Områder som gror igjen med skog må skjøttes med tanke på næring og rekreasjon.

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Oppdrag

- Være et bindeledd mellom nasjonale og lokale myndigheter i formidling av nasjonal politikk for jordvern og bevaring av kulturlandskap, og sikre at de nasjonale målene blir ivaretatt i regionale og lokale planprosesser.
- Bidra til at arealpolitikk settes på den politiske dagsorden i kommunene, medvirke til at kommunene har en styrket og samlet strategi for å ivareta viktige kulturlandskap og sikre vern om dyrka og dyrkbar jord gjennom veiledning og kommunikasjon. Se også resultatområde 25.2 kommunen som landbrukspolitisk aktør.
- Koordinere arbeidet med utvalgte kulturlandskap i jordbruket på fylkesnivå og se til at avtaleverk og økonomiske virkemidler er på plass for de områdene som velges ut i 2009.
- Motivere kommunene til å avgrense kjerneområder for landbruk, stille krav om effektiv utnyttelse av eksisterende og planlagte utbyggingsområder, samt legge til rette for et aktivt og miljøvennlig landbruk.
- Bidra i oppfølgingen av de natur- og kulturlandskapsbaserte verdensarvområdene i de fylkene der dette er aktuelt.
- Synliggjøre kulturminneåret 2009 i lokale og regionale arrangementer der dette er naturlig.
- Være saksforberedende organ for fylkeslandbruksstyret.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Meldinger og proposisjoner

- [St.meld. nr. 26 \(2006-2007\) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand](#)

Lover og forskrifter

- [Lov av 12. mai 1995 nr 23 \(Jordlova\)](#)
- [Lov av 28. november 2003 om konsesjon ved erverv av fast eiendom \(Konsesjonsloven\)](#)
- [Lov om odels- og åsetesretten 28. juni 1974 nr. 53 \(Odelslova\)](#)
- [Plan- og bygningsloven](#)
- [Naturvernloven](#)
- [Kulturminneloven](#)

Annet

- [Landbruks- og matdepartementets miljøstrategi 2008-2015](#)
- [Rapport "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket"](#)
- [Klimaskifte for jordvernet – rapport fra jordverngruppa](#)
- [Brev fra Landbruksministeren og Miljøvernministeren til kommuner og fylker av 22.2.2006 Vern om jorda og kulturlandskapet – kommunenes ansvar innen nasjonale mål](#)
- [Brev fra Landbruks- og matministeren av 21.12.2006 – om praktisering av delingsbestemmelsen og om endringer i jordloven og opphevelse av seks lover](#)

- [Samarbeidsavtalen mellom LMD og KS om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren](#)
- [Miljøverndepartementets satsing på lokalt miljøvern "Livskraftige kommuner"](#)
- [Miljøverndepartementets hjemmeside om planlegging](#)
- [Plan- og bygningsloven og landbruk pluss - veileder](#)
- ["Kjerneområde landbruk" – veileder](#)
- [DVD "Arealer lokalt gull" – Veileder](#)
- Scenariopresentasjonen "Biletspelet"

Resultatkrav

- Synliggjøre og bidra til at de nasjonale målene for jordvern og kulturlandskap blir fulgt opp av regionale og lokale aktører gjennom kommuneplaner og samfunnsplanlegging for øvrig.
- Sikre økt allmenn oppmerksomhet om viktige kulturlandskapsutfordringer, kulturlandskapets potensial og en kunnskapsbasert forvaltning, når det gjelder næringsutvikling og produksjon av miljøgoder.
- Sikre god lokal oppslutning og en tilfredsstillende forvaltning av områder som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

Rapportering

- Gi tilbakemelding på behovet for konkrete tiltak og endret virkemiddelbruk.
- Beskrive aktivitet og utfordringer i dialog med kommunene for å nå de nye nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.
- Beskrive status for tiltak, dokumentasjon og forvaltning for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.
- Beskrive status i avgang på dyrka jord i fylket sett i forhold til halveringsmålet.

26.2 Samfunnsplanlegging

Oppdrag

- Belyse konsekvenser og utviklingsmuligheter for landbruket i arealplansaker, verneplansaker og ved større tiltak som berører landbrukets interesser.
- Varsle og følge opp arealplansaker der fylkeslandbruksstyret ikke følger Fylkesmannens innstilling om innsigelse.
- Samle og utvikle arealdokumentasjon og gjøre den tilgjengelig for arealplanleggingsformål.
- Utnytte data fra Geovekstsamarbeidet/"Norge digitaltsamarbeidet" i løpende oppgaver, analyser og generelt informasjonsarbeid.
- Ivareta Fylkesmannens ansvar for planlegging og krisehåndtering ved hendelser på landbruks- og matområdet, samt bidra til at den regionale samordning for beredskap på landbruks- og matområdet blir ivaretatt.

Finansiering

Finansiert over Fylkesmannens ordinære driftskapittel (Kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

Se bakgrunnsinformasjon under resultatområde 26.1

Resultatkrav

- Sikre langsiktig ivaretagelse av landbrukets ressursgrunnlag.
- Sikre at landbrukets interesser inngår i avveiningene som gjøres i plansaker m.v.
- Bidra til aktiv og målrettet bruk av landbruksrelatert arealdokumentasjon og statistikk på fylkes- og kommunenivå, herunder kart over kjerneområder for landbruk fra kommunene.
- Sikre at det planlegges og legges til rette for regional beredskap på landbruks- og matområdet.

Rapportering

- Beskrive de viktigste utfordringene og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen, herunder arbeidet med verneplaner og konsekvensutredninger.
- Beskrive kort bruk og nytte av data fra Geovekst og ”Norge digitalt” hos alle avdelingene ved embetet.